

Sorular ve Cevaplar

Soru-1: İctimai Nizam kitabının 147. sayfasında yerine getirilmediği takdirde evlilik akdini batıl kılan evlilik akdinin şartları zikredilmiştir. Yine kitabın 148. sayfasında yerine getirilmediği takdirde evlilik akdini ifsat eden evliliğin sıhhat şartları zikredilmiştir. Ancak ben, bunların arasında “mihrin” zikredildiğini göremedim. O halde mihr, akit ve sıhhat şartlarından değilse, yani mihr olmadan evlilik akdi sahih oluyorsa bu durumda evlilik akdine göre mihrin konumu nedir?

Cevap-1: Mihr açısından olana gelince; mihrin akit ve sıhhat şartlarından olmadığı doğrudur. Yani evlilik akdi, akit şartlarını ve sıhhat şartlarını tamamladığında mihr belirtilmemiş olsa da akit sahih olur. Ayrıca şeri hükümler iki türdür: Vazî hükümlerdir ki şart ve sebep bunlardandır... Teklif hükümleridir ki haram ve vacip bunlardandır... Şeri meselelerin hükümleri işte bu ikisinin dışına çıkmaz. Mesela bazen şeri bir meselenin hükmü teklif hükümlerine dahil olur ki böylece farz/“vacip” veya mendup veya mübah veya mekruh veya haram olur. Bazen de vazî hükümlerine dahil olur ki böylece sahih veya batıl veya fasit veya şart veya sebep veya mani olur... hakeza.

Mihr konusunun etüt edilmesi sonucunda onun teklif hükümleri içinde yer aldığı görülür. Dolayısıyla mihr, karı için koca üzerinde bir farzdır/vaciptir. Şayet mihr belirtilmişse belirtildiği şekilde olur belirtilmemişse mihr-i misil gerekir.

Mihrin niçin vacip olduğuna gelince; çünkü el-Buhari, Sehl İbn-u Sa’d kanalıyla şu hadisi tahric etmiştir:

...

“Resulullah’ın ashabından bir adam dedi ki: Ey Allah’ın Resülü! Beni onunla evlendir. Dedi ki: Yanında bir şey var mı? Dedi ki: Yanımda hiçbir şey yok. Dedi ki: Demirden bir yüzük bile mi yok. Dedi ki: Demirden bir yüzük bile yok ama hırkamı ikiye böler yarısını ona verir yarısına da ben alırım. Dedi ki: Hayır olmaz yanında Kur’an’dan bir şey var mı? Dedi ki: Evet. Dedi ki: Hadi git. Beraberindeki Kur’an’a karşılık onu seninle evlendirdim.” Nesai ise bu hadisin bir benzerini Sünen-i Kübra’da tahric etmiş ve rivayetinde şöyle geçmiştir:

...

..

“...ancak benim bu izarımın -Sehl dedi ki: onun hırkası yoktu- yarısı onundur. Bunun üzerine Resulullah [SallAllahu Aleyhi ve Sellem] dedi ki: İzarınla ne yapabilirsin ki; onu sen giysen ona bir şey kalmaz o giyse sana bir şey kalmaz...”

Böylece Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem], kendisini bir kadınla evlendirmesini isteyen adamdan demirden bir yüzük dahi olsa bir mihr vermesini talep etmiştir. Bunun üzerine izarından başka hiçbir şeye sahip olmamasından dolayı adam buna güç yetiremeyince izarını ikiye bölüp yarısını kadına mihr olarak verme teklifinde bulunmuştur. İzar, karı ve kocanın avret yerlerini örtmeye yeterli olmayınca Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem], Kur’an’dan bildiği bir şeyi ona öğretmesini talep etmiş ve ona öğrettiği şeyin eciri, kadın için mihr olmuştur. İşte bunların hepsi mihrin vacip olduğuna dair birer kesin karinedir.

Mihrin belirtilmemesi halinde kadına mihr-i misil verilmesine gelince; çünkü Tirmizi, Abdullah İbn-u Mesud kanalıyla sahih hasen dediği şu hadisi tahric etmiştir:

“Bir kadınla evlenip ona mihr vermeyen ve onunla cimaa etmeden ölen bir adam hakkında sorulunca İbn-u Mesud dedi ki: Kadına ne bir fazla ne bir eksik onun benzeri olan kadınların mihr-i misli gerekir, iddetini beklemelidir ve miras hakkına sahiptir. Bunun üzerine Makıl İbn-u Sinan el-Eşcaî ayağa kalkarak dedi ki: Bizim kadınlarımızdan

biri olan Berva Bint-i Vâşık hakkında Resulullah [SallAllahu Aleyhi ve Sellem] de senin hükmettiğin gibi hükmetti. Bunun üzerine İbn-u Mesud bundan dolayı sevindi.” [Bu hadisin bir benzerini Ebu Davud Sünen’inde tahrîc etmiştir]

İşte bu kadın evlenmiş ve onun mihri belirtilmemiştir. Bunun üzerine Resulullah [SallAllahu Aleyhi ve Sellem], benzeri kadınlar gibi onun mihri-i misline hükmetmiştir.

Binaenaleyh her ne kadar mihir, akdın ve sıhhatin şartlarından olmasa da karı için kocanın zimmetinde olan bir farz/vacip olup onu kadına ödemesi gerekir ve ödemediği takdirde günahkar olur. İslami Devlet, kocanın üzerine vacip olan haklardan herhangi bir hak gibi karı adına kocadan onu zorla alır ve muktedir olduğu halde mihri geciktiriyorsa karıyı sıkıntıya sokmasından veya onun haklarından olan bir şeyi yemesinden dolayı kocayı tazir cezasına çarptırır.

Velhasıl: Mihir bir şart değildir. Ancak o, karı için koca üzerinde bir farzdır. Yani mihir, teklif hükümlerinden olan vazî hükümlerinden değildir.

Soru-2: Mukaddime kitabının birinci cüzünün 89. sayfasının üçüncü paragrafında aşağıdaki ifade geçmektedir:

“...Allah’ın ahirette azap kıldığı şeyle -ki o ateştir- cezalandırmanın, yani ateşle yakarak cezalandırmanın caiz olmamasını kapsar.”

Yine 92. sayfasının “ortasında” aşağıdaki ifade geçmektedir:

“...Zira şari, suçluların cezalandırılacağı ukubatları belirlemiştir ki bunlar şunlardır: Öldürmek, kırbaçlamak, recmetmek, sürgün etmek, kesmek, hapsedmek, malını telef etmek, para cezası vermek, teşhir etmek ve bedeninin herhangi bir kısmını ateşle dağlamak. Bunların dışında kalanlarla bir kişiyi cezalandırmak helal değildir.”

Şimdi soru şudur: O halde ateşle işkence etmenin caiz olmaması ile ateşle dağlamanın caiz olması sözünün arası nasıl örtüştürülür?

Cevap-2:

1. Ateşle yakmak; ateşi tutuşturup kişiyi onun içine atmak veya elini yada ayağını ateşin içine sokmak gibi ateşi kişinin bedeni üzerine koymaktır... veya elektrik kaynağına bağlı elektrik kablosunu kişinin bedenine tutmak gibi herhangi bir ateş türünü kişinin bedeni üzerine koymaktır... veya ateşle yakmak olarak isimlendirilen şeylerin benzerleridir. İşte bunların hepsi caiz olmayan şeylerdir. Çünkü bu, ateşle işkence etmektir, yani yakma özelliği olan ateş kaynağı ile bedeni yakmaktır.

2. Ancak bir demir parçasını veya çiviye ateşte ısıtıp ardından bu demir parçasını veya çiviye alarak kişinin bedeni üzerine koymanıza gelince; siz burada kişinin bedeni üzerine ateşin kaynağını koymuş olmazsınız. Bilakis ateşte ısıtılmış ve ateş kaynağından ayrılmış olan bir şeyi koymuş olursunuz. İşte ateşle dağlamak olarak isimlendirilen şey budur. Bu ise Araplar tarafından hala tedavi amaçlı olarak kullanılmakta olup demir parçası ateşte ısıtılarak bedenin acıyan ve benzeri yerleri onunla dağlanır.

3. Siz sorabilir ve diyebilirsiniz ki ateşle dağlamak, aynı şekilde bir şiddettir. Evet, o bir şiddettir. Zira o, hak eden kimse için bir ukubattır ve ancak bu şekilde meşrudur. Ayrıca o ateşle yakmak değildir. Yani ateşin kaynağını beden üzerine koymak değildir.

Velhasıl ateşle yakmak, ateşin kaynağını beden üzerine koyarak işkence etmek haram olup şeri nasslara göre caiz değildir.

Ateşle dağlamak, yani bir demir parçasını ateşte ısıtıp onu kişinin bedeni üzerine koymak bizzat ateşi koymak gibi değildir. Dolayısıyla ateşle dağlamak şeri nasslara göre caizdir.

Soru-3: Mefhumlar kitabının 46. sayfasında şu ifade geçmektedir: “Bununla birlikte Kâbe çevresinde tavâf, Hacer-ul Esved’e dokunup öpmek, Safâ ile Merve arasında say gibi birçok hac meşarları...” “Meşar” kelimesi, bunun gibi başka yerlerde de geçmektedir.

Doğru olanı, “hac meşarları...” ifadesi yerine “Bununla birlikte birçok hac şiarları” ifadesinin kullanılması değil midir? Şayet bu doğruysa “meşarları” kelimesi, varit olduğu üzere “şiarlar” kelimesi şeklinde tashih edilecek midir?

Cevap-3:

1. Şiar kelimesi şiarlar kelimesinin tekili ve meşar kelimesi de meşarlar kelimesinin tekili olup ikisi de aynı manaya gelmektedir. Ancak Safa, Merva, Mina, Müzdelife, Arafat ve Cemre... gibi hac alametleri için yaygın olarak “meşarlar” kelimesi kullanılmaktadır.

Say, tavaf, Arafat’ta vakfe ve taşlamak gibi hac amelleri ve menasikleri için “şiarlar” kelimesi kullanılmaktadır.

2. Ancak doğru olan bu ikisinin manasının yer değiştirebileceğidir:

Allahuteala şöyle buyurmuştur:

... **“Safa ve Merve Allah’ın şiarlarındandır...”** [el-Bakara 185] Dolayısıyla burada şiarlar kelimesi, Safa ve Merve arasında sa’y hakkında değil haccın alametleri hakkında varit olmuştur.

Allahuteala şöyle buyurmuştur:

... **“Arafat’tan ayrılıp (Müzdelife’ye) akın edince Meşar-il Haram’da Allah’ı anın...”** [el-Bakara 198] Burada ise “el-Meşar” kelimesi Müzdelife’ye, yani haccın alametlerine itlak edilmiştir.

Lügat kitaplarında şöyle varit olmuştur:

Kamus-ul Muhi’t’in 1. cildinin 434. sayfasında:

“Haccın şiarları, onun menasikleri ve alametleridir. Ve’s Saîra, ve’s Seâra ve’l Meşar: En yaygınlarıdır.”

El-Muht Fi’l Lüga’nın 1. cildinin 43. sayfasında:

“Haccın şiarları, onun amelleri ve alametleridir. Tekili şiardır.”

Lisan-ul Arap’ın 4. cildinin 410. sayfasında:

“Haccın şiarları, onun menasikleri, alametleri, eserleri ve amelleridir. Şiarın çoğuludur... Ve’s Saîra, ve’s Seâra, ve’l Meşar eş-Şiar gibidir...”

El-Lihsan şöyle demiştir: Haccın şiarları, onun menasikleridir ve onun tekili şiardır... Meşarlar, Allah’ın teşvik ettiği ve yapılmasını emrettiği alametlerdir. Meşar-il Haram olarak isimlendirilen şey de bunlardan birisidir.

Ez-Zeccâc, Allah’ın şiarları hakkında bunların Allah’ın bizler için birer şiar, yani alamet kıldığı Allah’ın tüm ibadethaneleri anlamına geldiğini söylemiştir... Ancak kendisiyle ibadet edilen alametlerin hepsine şiarlar da denmiştir... Bundan dolayı Allahuteala’nın ibadethaneleri olan alametler, şiarlar olarak isimlendirilmiştir...

El-Ezherî, haccın meşarları ilam ve alametin şiarı olan işar olmaktan başka bir şey olduğunu bilmiyorum demiştir... Dolayısıyla haccın meşarları onun alametleridir...

3. Bunlardan da ortaya çıkmaktadır ki şiarlar ve meşarlar kelimelerinin manasının yer değiştirebileceğidir. Ancak ilk başta belirttiğimiz gibi Safa, Merve, Mina, Müzdelife, Arafat ve Cemre gibi haccın alametleri için “meşarlar” kelimesinin kullanılması meşhurken... Sa’y, tavaf, Arafat’ta vakfe ve taşlamak gibi haccın amelleri ve menasikleri için “şiarlar” kelimesinin kullanılması meşhurdur.

4. Tashihe gelince; bu kullanımın bir karışıklığa yol açtığını gördüğümüzde düzeltmek uygun olacaktır ki işte o zaman inşallah bunu yaparız.

Soru-4: “Hilafet Devleti’nin Cihazları” kitabının 173. sayfasının üstten 1. satırında şöyle geçmektedir: “el-Yemame’de ona, yani Ebî Huzeyfe’nin mevlası Sâlim’e ölüm isabet edince, onun mirası Ömer ibn-ul Hattab’a getirildi...”

Bilindiği üzere el-Yemame savaşı Halife Ebî Bekir döneminde meydana gelmiştir. Metinde ise Ömer İbn-ul Hattab geçmiştir. O halde bunu nasıl örtüştürebiliriz?

Cevap-4:

1. Hilafet Devleti’nin Cihazları kitabının bu sayfasında aşağıdaki ifadenin geçtiği doğrudur:

eş-Şâfi’î, el-Umm’da, -ki İbn-u Hacer sahihledi- Abdullah ibn-u Vedî’a’dan şöyle rivâyet etti: “Ebî Huzeyfe’nin mevlâsı (azatlı kölesi), Selmâ bint-u Yu’âr denilen Minâlî bir kadının mevlâsı idi. Sanıyorum o, Câhiliyye’de sâibe (serbest bırakılmış) bir kadın idi. el-Yemâmê’de ona (mevlâya) ölüm isâbet edince, onun mîrası Ömer ibn-ul Hattâb’a getirildi. Vedî’a ibn-u Hazzâm’ı çağırdı ve

dedi ki: “Bu sizin mevlânızın mîrasıdır. Buna hak sahibi olan sizsiniz.” Dedi ki: “Ey Mü’minlerin Emîri! Allah bizi bunu muhtaç etmedi. [Sanırım (o kadın) sahibimiz sâibedir.] Dolayısıyla onun durumundan dolayı utanmak [veya üzülmek dedi] istemiyoruz.” Bunun üzerine Ömer o malı Beyt-ul Mâl’e ait kıldı.”

2. Metinde de görüldüğü üzere Ebî Huzeyfe’nin mevlâsı Sâlim, Ebî Bekir [Radiyallahu Anh]’ın Hilafeti döneminde olan Yemame savaşında şehit olmasına rağmen onun mirası Hilafeti döneminde Ömer’e getirilmiştir.

3. Bunun açıklaması şöyledir: Yemame savaşı, mürtedlerle yapılan savaşların son zamanlarında meydana gelmiştir ve onun meydana geliş tarihinde ihtilaf vardır. Nitekim İbn-ul Esir el-Kamil’de şöyle demiştir: “Müslümanların bu mürtedlerle savaşmalarının tarihinde ihtilaf edilmiştir. İbn-u İshak demiştir ki: Yemame, Yemen ve Bahreyn’in fethi ve askerlerin Şam’a gönderilmesi, 12. senede olmuştur. Ebu Maşer, Yezid İbn-u İyad İbn-u Ca’debe ve Ebu Ubeyde İbn-u Muhammed İbn-u Ammar İbn-u Yasir demiştir ki: Halid ve diğerlerinin yaptığı Ridde fetihlerinin hepsi 11. senede olmuştur. Ancak Rabia Bin Büceyr’in durumu 13. senede olmuştur.”

Görünen o ki racih olan; Yemame savaşı, 13. senede meydana gelen askerlerin Şam’a gönderilmesinden kısa bir süre önce olmuştur. Dolayısıyla Yemame savaşının 12. senenin sonlarında veya 13. senenin başlarında olması mümkündür. Ömer’in Hilafetinin 13. senenin Cemâde’s Sâni’nin sonlarında başladığına bildiğimize göre bu, Ebî Hüzeyfe’nin mevlâsı Sâlim’in mirasının belirlenmesi işinin Ebu Bekir [Radiyallahu Anh]’ın ölümünden ve Hilafet için Ömer’e biat edilmesinden sonra tamamlandığı anlamına gelmektedir. Bundan dolayı mesele, Ömer [Radiyallahu Anh]’a arzedilmiştir.

H. 08 Cumâde’l Ulâ 1431

M. 22 Nisan 2010